

מראי מקומות - פסחים מב:

הוא ביוקר יותר מחומץ הנעשה מתמד. אבל אם לא היו עושין חומץ מיין אלא אם כן התחיל להתקלקל קצת, יש ליישב שלכך לא שייך בזה דמים מודיעים.

ד. המתמד ונתן מים במדה ומצא כדי מדתו פטור הקשה הר"ש במעשרות (ה', ו'), הלא בכל התורה כולה הדין הוא שטעם כעיקר, ולמה אמרו כאן שאינו חייב להפריש תרומה, הרי ודאי עדיין יש בה טעם של שמרים. ותירץ, שטעם השמרים של טבל אינו חשוב טעם גמור, אלא הרי הוא קיוהא בעלמא.

והרמב"ן בב"ב (צו) כתב שאין לתרץ כן, שהרי השיעור לדין יין הוא כשנותנים שלשה כמויות של מים על כמות אחת של יין, ואילו בכל טעם כעיקר משערים בשישים. ותירץ, שהשמרים אינם טבל כלל, לפי שאינם אלא פסולת אוכל, וכיון שאין בהם איסור טבל, ודאי אין שייך בהם איסור משום טעם.

ה. פת תבואה שלא הביאה שלישי השאגת אריה (החדשות, סוף סי' ד') כתב לחקור, מאימתי תבואת חדש אסורה באכילה, האם בהבאת שלישי, או גם קודם לכן, או שמא אינו נאסר עד שנעשה תבואה גמורה. וכתב להביא ראייה מסוגייתנו שכיון שאמרו שפת תבואה שלא הביאה שלישי חל עליה משום חמץ, הוא הדין שחל עליה דין חדש.

ו. דסופרים נמי מדבקין בהו ניירותיהן כתב המהר"ם חלאוה, שלא אמרו שיהא חייב לבער אלא הדבק או שאר האומנות כשהן בעין, אבל לאחר שנעשה מלאכתן, שכבר הדביק בו או שתיקן עורותיו, כבר נפסל מלאכול לכלב, ושוב אינו חייב לבער.

א. בתחלה כשהיו מביאים נסכים מיהודה לא היה יינם של יהודה מחמיץ וכו' ביאר המהרש"א, שהברכה והקללה של ישראל תלויים בזכות וחובת ישראל, ועל כן, בהיות המקדש על מכוננו, בזכות הנסכים שהיו מביאין בביהמ"ק, שרתה הברכה שלא היה יינם מחמיץ, כיון שמקור ברכת היין הוא במקום השיתין. אבל כשנתחייבו חובת גלות ובטלו הנסכים, באה אותה ברכה לאדום, לקיים מה שנאמר 'אמלאה החרבה' וכו'.

ב. והיו קורין אותו חומץ סתם הקשה הרש"ש, שהרי לקמן אמרו שהלוקח חומץ מעם הארץ אינו צריך לעשר, מפני שחזקה שאינו בא אלא מן התמד, ומדוע כאן אמרו בסתם שהחומץ בא מן היין. ותירץ, שבאמת רוב חומץ היה בא מן היין ע"י שעורים, ולכך נקראים סתם חומץ, ומ"מ פטור מן הדמאי, משום שרוב עמי הארץ מעשרין, ומצרפין גם המיעוט שנעשה מן התמד, ולכך הקילו בו, אבל עדיין קשה הלשון 'חזקה שאין בא אלא מן התמד', והניח בצ"ע.

ג. מפני שחזקה אינו בא אלא מן התמד הקשה השפת אמת, הלא אף אם היין שלהם היה טוב, ולכך לא היו מתחמצין בעצמם, הרי אמרו לעיל שעל ידי שעורין שנותנין לתוכו הוא מחמיץ, ואם כן יש לחוש שבא מן היין על ידי שעורין.

ותירץ, שאפשר לומר שלא היו רגילין בכך. עוד תירץ, שאסור לעשות מיין חומץ משום בל תשחית, אם לא שנתקלקל קצת, שאז נותנין בו שעורים לעשותו חומץ, אבל רוב החומץ לא היה בא אלא מן התמד. ובזה יישב מה שיש להקשות מדוע אין אומרים שהדמים מודיעים, שמסתמא חומץ הנעשה מיין